

İSPANAK YETİŞTİRİCİLİĞİ

Önemli bir kış sebzesi olan ıspanak, bileşiminde bulunan mineral maddeler ve vitaminler nedeniyle besin değeri oldukça yüksek, kombine bir sebzedir. Bileşiminde okzalik asit, nitrit ve nitratlar fazla bulunduğu için bazen zehirlenmelere neden olabilir. Hasat zamanı geçmiş, hasattan sonra çok beklemiş ve pişirildikten sonra beklemiş ıspanakların yenmesi doğru değildir. Ispanaklar, ılık ve ılıman, serin iklim sebzesidir. Serin hava şartlarıyla birlikte uygun oranda nispi nem ister. Fazla soğuk ve fazla sıcak havadan hoşlanmaz. Sıcaklık yükselince tohuma kalkar ve taze tüketim değerini kaybeder.

TOPRAK İSTEĞİ VE TOPRAK HAZIRLIĞI

Geçirgen, gevşek bünyeli, besin maddelerince zengin tınlı toprakları sever. Tüm topraklarda başarıyla yetiştirilebilir. Ancak toprağın asitli olması olumsuz yönde önemli ölçüde etki yapar. Asitlik arttıkça gelişmesinde durgunluk görülür. Toprak asitliğini azaltmak için kireç gübrelemesi yapılmalıdır. Kireç gübrelemesi sırasında dikkatli davranılmalıdır. Çünkü kireç bitkinin demir alımını önler ve demir noksanlığı meydana getirir, bu da yapraklarda sararmaya neden olur. Yayvan gelişen ve elle hasat edilen çeşitlerin killi topraklarda yetiştirilmemesi tercih edilmelidir. Yüksek organik madde verim ve kaliteyi artırır.

GÜBRELEME

Tohum ekiminden birkaç ay önce dekara 1.5-3 ton yanmış çiftlik gübresi ile toprak tahlil sonuçlarına göre dekara 20-30 kg arasında nitrojen, 10 kg fosfor ve 15-20 kg potas içeren ticari gübreler verilebilir. Sonbahar ekiminde verilecek gübrenin iki kısma ayrılması önerilir. Fosfor ve potasyumun tamamı ile azotun yarısı ekimden önce, diğer yarısı hasattan en az bir ay önce toprağa verilmelidir.

Ispanak birçok yerde bütün bir yıl boyunca yetiştirilebildiği halde ülkemizde genellikle sonbahar ve bazen de ilkbahar olmak üzere yılda iki devrede yetiştirilmektedir. Sonbahar yetiştiriciliğinde tohumlar Eylül-Ekim aylarında ekilir. Hasat ise Kasım-Aralık aylarında yapılabilir. İlkbahar yetiştiriciliğinde ise ekim bölgelere göre değişmekle birlikte Şubat, Mart, Nisan aylarında yapılmalıdır.

YETİŞTİRİCİLİĞİ

Çeşidin gelişme kuvveti ile sıra arası ve sıra üzeri mesafelerine göre dekara 1-2.5 kg arasında tohum hesap edilir.

Ispanak yetiştirilecek yer önceden belirlenen miktarlar üzerinden gübrelendikten sonra bir iki defa işlenir ve tırmık çekilerek düzeltilir. Küçük işletmelerde 120-150 cm genişliğinde 2-3 m uzunluğunda tavalar hazırlanarak sıraya veya serpme şeklinde elle tohum ekimi yapılır. Toprak tavında iken tohumlar açılan çizilere 2-3 cm derinliğinde bırakılır ve arkasından çizgilerin üstüne toprak çekilir.

Tava hazırlanmadan direkt serpme ekimde ise, iyi hazırlanmış tavlı toprağa dekara 1-1,5 kg tohum gelecek şekilde ekim yapılır. Ekim yaparken tüm alan için ayrılmış tohum ikiye ayrılır. İlk kısmı alanın tamamına bir yönde ekilir. Diğer kısmı ekim yönünün dikine istikamette serpilerek yeknesaklık sağlanır. Tohumların toprağa karışmasını sağlamak amacıyla çapraz verilmemiş diskaro ile işlenir. Daha sonra sürgü çekilerek tohumla toprağın sıkıca teması sağlanmış olur.

Mibzerle ekim imkanı var ise sıra arası 20-25 cm, sıra üzeri 3-5 cm gelecek şekilde tohum sıklığı sağlanır. Derinlik 2-3 cm olmalıdır. Dekara 0,7-1 kg tohum kullanılır.

BAKIM İŞLEMLERİ

Yetiştirme sırasında zaman zaman tarladaki kaba otların alınması gerekir. Tohum ekiminden 10-15 gün sonra toprak yüzeyine çıkan bitkiler toprağı tamamen örtünceye kadar çapalanır. Bitkiler 10-12 cm aralık kalacak şekilde seyreltilmelidir. Verecek olduğumuz azotun ikinci yarısı nitrat formun da serpme yöntemiyle verildikten sonra yağmurlama sulama yapılmalıdır. Bitkinin gelişmesi için sulamanın düzenli yapılması gerekir. Önemli hususlardan biri yaprak uçlarında meydana gelen sararmalardır. Bunun üç nedeni vardır;

1-Hızlı bir gelişme döneminin ardından şok şeklinde soğuklarla karşılaşma

2-Toprakta yeterli azot bulunmaması durumunda

3-Yüksek sıcaklık şartlarında susuz kalma durumunda, bu sararmalar görülebilir. Böyle durumlarda verim düşer, kalite bozulur. Üretilen ürün pazarlanamaz hale gelir.

Bilhassa soğuk havaların yaklaştığı dönemlerde bitki gelişmesinin hızlandırılması, başarılı bir yetiştiricilik açısından önemlidir. Doğasında bir serin iklim sebzesidir. Soğuklara genellikle dayanıklı olmakla birlikte çeşit özelliğine bağlı olarak üzeri karla kaplı olmadığı durumlarda soğuktan zarar görürler. Ayrıca erken ekilmiş ıspanaklar geç ekilen ıspanaklara göre kıştan daha çok zarar görürler. Fazla azotlu gübreleme de ıspanakların kıştan kolayca zarar görmelerine neden olur. Fazla gübrelemeden kaçınılmalıdır.

Ispanak yetiştiriciliğinde yabancı ot büyük sorunlar yaratır. Besin maddeleri ile takviye edilmiş olan topraktaki yabancı otlar hızla gelişerek ıspanağı baskı altına alabilir. Bu nedenle yabancı ottan temiz tarlalar tercih edilmeli veya selektif yabancı ot ilacı tohum ekiminden sonra, çimlenmeden evvel uygulanmalıdır. Hastalık ve zararlılar ile mücadeleye önem verilmelidir.

HASAT

Genel olarak tohum ekiminden 2-2.5 ay sonra hasada başlanır. Pazar fiyatları etkilidir.İlk dönemde fiyatlar yüksek ise 15-18 cm boy ve 5-6 yaprak bulunması halinde hasada başlanabilir.

Fiyatlar düşük ise bitkinin büyüyerek yaprakların etli bir yapı kazanması

beklenir.hasat el ve bıçak ile yapılır.Toprağın 2-3 cm derininden bıçakla kesilir.

Kapalı ve havadar olmayan kaplara kızışmaması için konulmamalıdır. Yetiştirme, hasat şekli ve çeşide bağlı olarak 1-2 ton/da verim alınabilmektedir.

Adres	: Samsun Tarım İl Müdürlüğü 55060 Samsun
Santral	: 0 362 231 37 00
Fax	: 0 362 233 21 63
e-mail	: cey@samsuntarim.gov.tr
web	: www.samsuntarim.gov.tr

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Tarım Müdürlüğü

Ispanak Yetiştiriciliği

Filiz SAĞLAM
Ziraat Mühendisi

No: S/6

2005